

יום ראשון ה' באדר תשס"ט
1 במרץ 2009
הס-144

לכבוד **התאגידים הבנקאיים וחכ"א**
לידי החשבונאי הראשי
לכבוד **גב' איילין טולדנו- יו"ר ועדת הקשר של לשכת רואי**
החשבון בישראל וחברי הועדה

א.ג.ג,

הנדון: ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של ניירות ערך

1. על רקע המשבר הפיננסי הגלובלי וירידה בערכן של השקעות בנכסים פיננסיים, ראינו לנכון להתייחס לנושא הנדון כלהלן.
2. בתקני החשבונאות והביקורת שנקבעו בארה"ב, ובעמדות צוות ה- SEC ורשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב (מצ"ב **בנספח א'** רשימה של הפרסומים העיקריים בנושא זה, להלן – הפרסומים בארה"ב) נקבעו הנחיות שמבהירות באלו נסיבות ניתן לקבוע כי ירידת ערך של ניירות ערך הינה בעלת אופי זמני, ומדגישות כי כדי שניתן יהיה לקבוע כי ירידת ערך הינה בעלת אופי זמני נדרש לשמור תיעוד מפורט המצדיק קביעה זו.
3. לאור האמור לעיל, ובעקביות לפרסומים בארה"ב, מובהר כי על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי (להלן – תאגידים בנקאיים) להכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות בגין ירידת ערך של כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:
 - 3.1. נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו.
 - 3.2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
 - 3.3. אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי התאגיד הבנקאי לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח לתקופה זו.
 - 3.4. אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי התאגיד הבנקאי כבעייתית.
 - 3.5. אגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה.
 - 3.6. נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי אגרות חוב – העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי התאגיד הבנקאי ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני. מובהר כי בנסיבות אלו, כדי שלא תוכר ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, הניתוח חייב לעמוד בסטנדרטים שנקבעו בנושא בארה"ב, כפי שהם מיושמים בארה"ב בנסיבות דומות על ידי משרדי רואי חשבון מובילים בארה"ב (להלן – הסטנדרטים בארה"ב). מצ"ב **בנספח ב'** רשימה תמציתית של דוגמאות לליקויים

אפשריים בתיעוד, שבהתקיימם עולה ספק משמעותי האם מתקיימת רמת הביטחון הנדרשת כדי להגיע למסקנה כי בנסיבות האמורות ירידת ערך של נייר ערך אינה בעלת אופי אחר מזמני.

מובהר כי האמור לעיל אינו מתייחס לכל המקרים בהם תאגידי בנקאיים נדרשים להכיר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, ואינו מתייחס לכל המקרים בהם תאגידי בנקאיים נדרשים לשמור תיעוד מפורט שיתמוך בהחלטת התאגיד הבנקאי לא להכיר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. על התאגידי הבנקאיים לוודא כי הם קבעו ומיישמים בעקביות מדיניות חשבונאית ברורה לטיפול בירידת ערך של ניירות ערך, בהתאם לאמור במכתב זה.

4. האמור במכתב זה יחול מיום 1/1/09 ואילך.

למען הסר ספק נבחר שאין באמור לגרוע מתחולת הדרישות הקיימות בפרסומים בארה"ב על הדוחות הכספיים ליום 31/12/08.

בכבוד רב,

אור סופר

סגן המפקח על הבנקים

העתק: המפקח על הבנקים

עידו גליל – מנהל יחידת דוחות כספיים

נספח א' – רשימה תמציתית של הפרסומים העיקריים בנושא בארה"ב

להלן רשימה תמציתית של הפרסומים העיקריים בארה"ב בנושא הכרה בירידת ערך של ניירות ערך בעלת אופי אחר מזמני.

1. **תקן חשבונאות אמריקאי FAS-115** – "הטיפול החשבונאי בהשקעות מסוימות באגרות חוב ובמניות".
2. **FSP FAS 115-1** – "המשמעות של ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני והיישום לגבי השקעות מסוימות".
3. **EITF 99-20 (כפי שתוקן)** - "הכרה בהכנסות ריבית ובירידת ערך של זכויות מוטב שנרכשו, ושל זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי מעביר באיגוח נכסים פיננסיים".
4. **AU-332 של ה-PCAOB** – "ביקורת מכשירים נגזרים, פעילויות גידור והשקעות בניירות ערך".
5. **FED לביקורת בנקים מסחריים** (החלקים המתייחסים להכרה בירידת ערך).
6. **FED לפעילויות מסחר ושוקי הון** (החלקים המתייחסים להכרה בירידת ערך).
7. **SAB 5M של ה-SEC** – "ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של השקעות מסוימות באגרות חוב ובמניות".
8. **פרסום צוות ה-SEC בדבר "סוגיות חשבונאיות וגילוי במחלקה למימון חברות"** מיום 30.11.06.
9. **OCC – Bank Accounting Advisory Series** (מעודכן לחודש דצמבר 2008) – פרק 1B – "ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני".

נספח ב' – רשימה תמציתית של ליקויים אפשריים בתיעוד

כל אחד מהמקרים המפורטים ברשימה להלן משמש דוגמה למצב שבהתקיימו ככלל עולה ספק משמעותי לעניין האמור בסעיף 3.6 לעיל. אין להתייחס לרשימה זו כאל רשימה ממצה או מלאה. רוב הדוגמאות מתייחסות בעיקר לניתוח ירידת ערך של אגרות חוב.

1. ליקויים הקשורים לניתוח מאפייני נייר הערך הספציפי:

1.1. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל תיעוד לשווי ההוגן הנוכחי של נייר הערך, לעלות המופחתת של הנייר, לעומק ירידת הערך של הנייר, ולמשך הזמן שבו נייר הערך נמצא בפוזיצית הפסד. ניתוח ירידת הערך חייב להביא בחשבון ולהתייחס במפורש לגורמים אלה.

1.2. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל ניתוח של כל המאפיינים של נייר הערך, לרבות תנאי תשלום, מטבע, הצמדה, נגזרים משובצים, חיזוקי אשראי או נחיתות אשראי, טריגרים לפירעון מוקדם וכו'.

1.3. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל ניתוח מלא של הענף והמדינה בו פועל המנפיק, רווחיותו, מצבו הכספי, הרגולציה בה הוא נתון, לרבות השלכות של מגמות ידועות במועד הפרסום.

1.4. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא צוין המרווח שבו נסחרה אגרת החוב מעל הריבית של אג"ח ממשלתיות עם תנאים דומים (מח"מ, מטבע, הצמדה וכו'). בנוסף, בניתוח ירידת הערך לא נבחן המרווח של אגרת החוב לעומת המרווח הממוצע של אגרות חוב עם תנאים דומים בשוק, ולעומת המרווח הממוצע של אגרות חוב עם תנאים דומים באותו ענף, ולא נבחנו השינויים במרווחים אלה סמוך למועד ירידת הערך, כדי לנסות להבין את הגורמים לירידת הערך. ניתוחים אלה נדרשים כדי לבחון טענות איכותיות כלליות, מהן עולה כי הירידה בשווי ההוגן של אגרת חוב מיוחסת לשינוי לרעה בתנאי השוק כולו.

1.5. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל ניתוח של אירועים משמעותיים במחיר האג"ח (ירידות משמעותיות, עליות משמעותיות, גידול בתנודתיות), תוך דיון בסיבות שגרמו לאירועים אלה.

1.6. ניתוח דירוג האשראי של אגרת החוב:

1.6.1. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא צויין דירוג ההשקעה של האג"ח בעת הרכישה.

1.6.2. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא צויין המועד שבו נקבע הדירוג, והתייחסות הבנק לכך שלאחר בחינת הדירוג הבנק סבור כי הדירוג עדכני ומתאים לתנאים הנוכחיים הקיימים במועד הדיווח.

1.7. ניתוח יכולת החזר או תזרימי מזומנים צפויים מאגרת החוב – בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל ניתוח מקיף של יכולת החזר או של תזרימי המזומנים הצפויים מאגרת החוב:

1.7.1. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל ניתוח מפורש של תזרימי המזומנים הצפויים לדעת התאגיד הבנקאי מאגרת החוב, של הגורמים שעלולים לגרום לתחזית זו לא להתממש ושל רמת הודאות של תזרימי המזומנים הצפויים.

1.7.2. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל ניתוח כמותי מפורש של יכולת המנפיק לשלם את כל תזרימי המזומנים החוזיים של אגרת החוב עד לפדיון הסופי של אגרת החוב.

2. ביסוס הכוונה והיכולת של התאגיד הבנקאי להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עלייה בשווי ההוגן או עד לפדיון:

2.1. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל תיעוד שמראה במפורש כי צפויה עליה בשווי ההוגן של נייר הערך מעבר לעלות המופחתת של נייר הערך (לדוגמה באמצעות ניתוח מקיף של כל הגורמים החיוביים והשליליים שהשפיעו על הנייר הספציפי, תוך מתן משקל גבוה לגורמים שידועים לבנק ואינם ידועים לשוק, אם קיימים, ותוך מתן משקל נמוך, אם בכלל, לגורמים הידועים לשוק ולכן לכאורה כבר הובאו בחשבון בקביעת מחיר נייר הערך, ולגורמים שקיים ספק האם יתקיימו או שאמורים להתקיים בעתיד הרחוק, תוך הסבר מפורט ומבוסס לסיבת הכללתם).

2.2. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל תיעוד שמראה במפורש כי צפוי שתוך פרק זמן סביר השווי ההוגן של נייר הערך יחזור להיות גבוה מעלות נייר הערך.

2.3. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל תיעוד שמתייחס במפורש לפעולות שהבנק ינקוט אם מחיר נייר הערך ימשיך לרדת או הסיכון בנייר הערך יעלה, לא נכללה התייחסות למחיר או לרמת הסיכון בנייר הערך שבהם התאגיד הבנקאי יחליט בכל זאת למכור את נייר הערך, ולא נכללה התייחסות לסיכוי שמחיר נייר הערך ירד או שהסיכון בנייר הערך יעלה בצורה כזו, שתחייב את הבנק לפעול בניגוד לכוונה המקורית שלו.

2.4. לא נכלל תיעוד שמראה בבירור כי לאורך תקופה ממושכת בעבר כל נייר ערך בפוזיציה הפסד שטרם מומש, שהתאגיד הבנקאי התכוון להחזיק אותו לתקופה ארוכה, אכן הוחזק לתקופה ארוכה שאיפשרה חזרת השווי ההוגן, ו/או מתייחס לנסיבות בגינן נמכר בהפסד כל נייר ערך אשר לגביו הצהיר התאגיד הבנקאי לפני כן שהוא יחזיק אותו כדי לאפשר חזרת השווי ההוגן עד לעלות.

2.5. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכלל תיעוד לגבי היכולת של התאגיד הבנקאי, בהתבסס על מצבו ליום הדיווח, לרבות הערכתו לגבי שינויים במועד הדיווח צפויים לחול בחקיקה או ברגולציה, או לגבי פעולות ספציפיות צפויות של רשויות פיקוח, להחזיק את נייר הערך עד לחזרה הצפויה שלו לשווי ההוגן.

2.6. בניתוח ירידת הערך הספציפית לא נכללה הצהרה מפורשת כי קיימת כוונה ויכולת להחזיק את נייר הערך הספציפי עד לחזרה הצפויה של השווי ההוגן מעבר לעלות, אלא נקבעה מדיניות כללית בלבד לפיה ניירות ערך מוחזקים עד לחזרת השווי ההוגן או עד לפדיון, או שנכללה הצהרה ספציפית לא מספקת, כגון על כוונה ויכולת להחזיק עד לעלייה (שלא הוגדרה) בשווי ההוגן.